

T9
2023

TESZTFORMA

A

Feladatlap magyar nyelvből és irodalomból Test z maďarského jazyka a literatúry

Testovanie 9 2023

A TESZT
KÓDJA

4554

Kedves Tanulók!

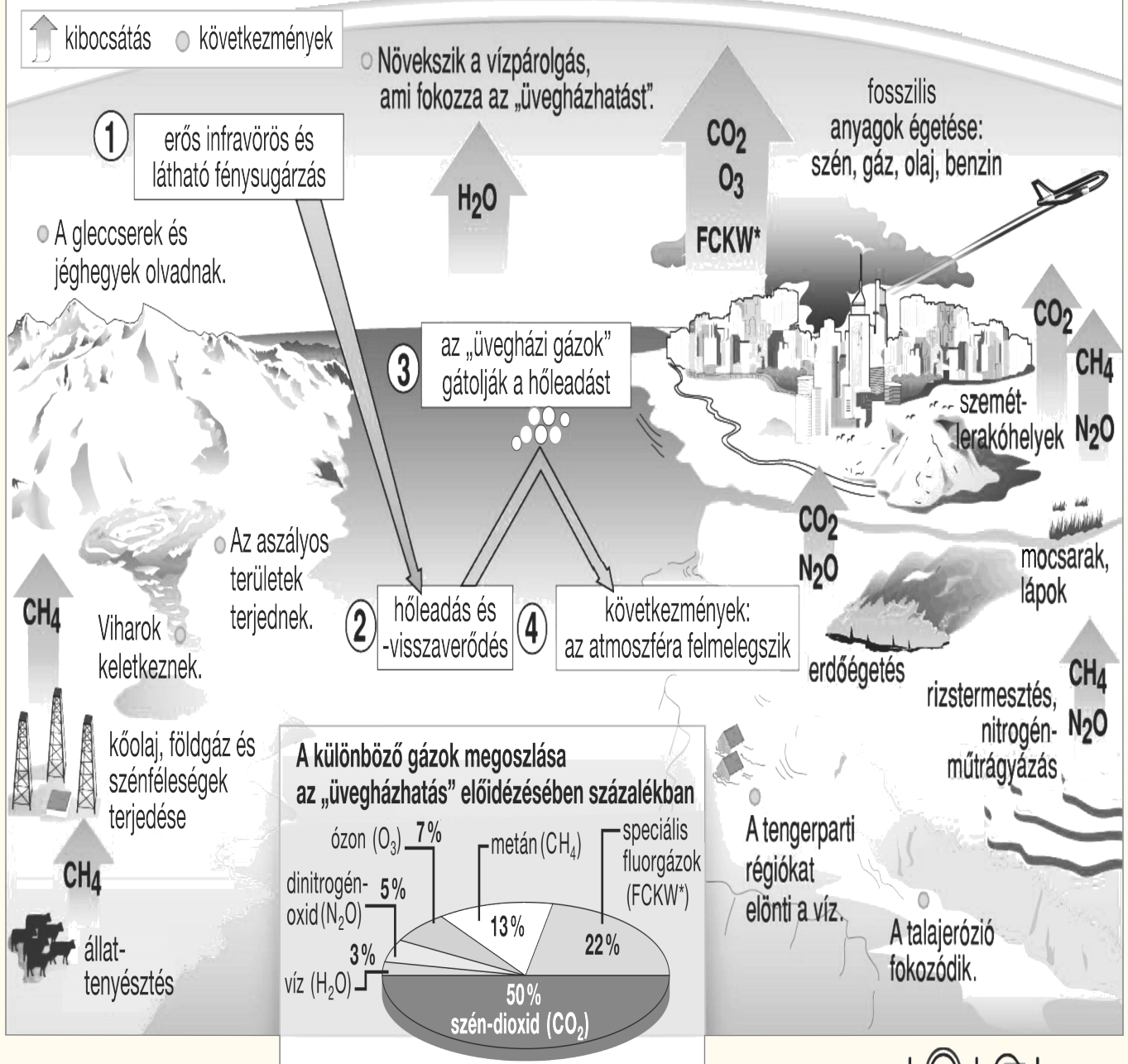
A magyar nyelv és irodalom feladatlapot kaptátok kézhez.

- A feladatlap 30 feladatot és 3 kiinduló szöveget tartalmaz.
- A feladatlap tartalmaz:
 - 20 feladatot, amelyekben az A, B, C, D válaszok közül csak egy a helyes, amelyet ki kell választanotok,
 - 10 feladatot, amelyekhez rövid választ kell alkotnotok.
- Csak a válaszadó lapra **helyesen felírt** válaszokat értékeljük. Minden helyes választ 1 ponttal értékelünk.
Olvashatóan írjatok!
- Az íráshoz kék színnel író tollat használjatok!
- Összpontosítsatok a munkára, és minden feladatot figyelmesen olvassatok el!
- A feladatok kidolgozására 70 percetek van.

Sok sikert kívánunk!

1. kiinduló szöveg

Üvegházhatás

* FCKW – fluor-klór-szénhidrogének

MTVA | www.mti.hu

A klímaváltozás nagy mértékben befolyásolhatja a tengerszint megemelkedését. Ez a változás világszerte kritikus helyzetbe hozhatja a tengerparti városokat. A viharok következtében a megemelkedett tengervíz nagy területeket önthet el sós vízzel. A talajba kerülő só megöli a terményt és „megmérgezi” a talajt. A klímaváltozás hatására a csökkenő szárazföldi területek miatt a vadon élő állat- és növényállomány is gyorsabb ütemben fog csökkenni. A globális hőmérséklet-emelkedés az esőzések eloszlását is befolyásolhatja. Egyes helyeken megnövelheti, más helyeken pedig lecsökkentheti a csapadék mennyiségét. Bizonyos területek szárazsága, más területek túlzott nedvessége pedig alapvetően befolyásolhatja az élelmiszer-termelést is.

Az 1. kiinduló szöveghez a 01–07. feladat tartozik.

01. A kiinduló szöveg alapján melyik lehetőséggel nem lehet befejezni a következő mondatot, hogy az igaz legyen?

Az „üvegházi gázok” megakadályozzák a hó leadását,

- A ennek következtében pedig melegszik az atmoszféra.
- B így megnövekszik a vízpárolgás, ami lehűti az atmoszférát.
- C ezáltal növekszik a vízpárolgás, ami növeli az üvegházhatást.
- D aminek következtében egyre nagyobb mértékű lesz a vízpárolgás.

02. A kiinduló szöveg alapján melyik állítás igaz a viharokról?

- A A viharoknak köszönhetően egyre nagyobb lehet a szárazság.
- B A gleccser- és jéghegyolvadáskor hatalmas viharok keletkezhetnek.
- C A növekvő talajerózió hatására egyre gyakoribbá válhatnak a viharok.
- D A viharok következtében nagy tengerparti területek kerülhetnek víz alá.

03. A kiinduló szöveg alapján melyik állítás igaz a városi élettel kapcsolatosan?

- A A városokból a levegőbe kerülő szennyező anyagok csak kis mértékben járulnak hozzá az üvegházhatáshoz.
- B A kőolaj termelésekor ugyanolyan üvegházhatású gázok termelődnek, mint amelyeket a városi élet idéz elő.
- C A városi élet egyik negatív velejárója a speciális fluorgázok kibocsátása.
- D A városok nagyobb mértékben bocsátanak ki ózont, mint fluorgázokat.

04. A kiinduló szöveg alapján melyik állítás igaz?

- A Csak a rizsföldek műtrágyázásának következménye a metángáz kibocsátása.
- B Lápok és mocsarak alakulnak ki az állattenyésztéssel terhelt területeken.
- C Az erdőégetés is hozzájárul a dinitrogén-oxid levegőbe kerüléséhez.
- D A fosszilis anyagok égetése és a földgáztermelés egyforma gázokat juttat a levegőbe.

05. Melyik sorban érvényesül mindkét szó írásában a szóelemző elv?

- A tengerparti, fogja
- B területek, különböző
- C kihajtják, szárazsága
- D befolyásolhatja, helyeken

06. A kiinduló szöveg alapján egészítsd ki a következő mondatot!

A hőmérséklet-emelkedés és az esőzések aránytalan eloszlása hatással lehet (mire)

a/az _____ .

07. Melyik gáz kibocsátása van a legnagyobb mértékben hatással az üvegházhatás kialakulására?

2. kiinduló szöveg

Gárdonyi Géza: Isten rabjai (részletek)

Egy szekér elakadt az úti sárban. Szép napos volt pedig az idő: vetést zöldítő áprilisi. De az előző héten kiöntött a Duna, és hát kövezett útról Magyarországon akkor még nem is álmodtak.

A szekeres meg-megbiztatta a lovait:

– No, Isten álgyon...

S nyomban utána riogatón káromkodott:

– Hej, azt a keserves irgalmát!...

Az ostorcsapások fekete vonalakban fénylettek a lovak hátán. Ám azok hiába feszítették meg az inukat, a szekér nem mozdult tovább. A szekeres hátranézett: hátha látna segítséget az úton. De csak két asszonyfélét látott a távolban. Azok bizony nem segíthetnek rajta. Felgyúrte hát a gatyája szárát, s belecappogott a sárba. Jobb vállát nekivetette a löcsnek, bal kezével meghadarta az ostorát. A lovak nekihuzakodtak. Úgy nekihuzakodtak, hogy a szemük is düllyedt belé. De biz a szekér nem mozdult.

A szekeres az égi felhőkre pillantott. Szürkék voltak a felhők, sötétek. A lefelé hajló nap vérszín-pirosan süllyedt közéjük. A szekeres várt kissé, hogy a lovak szusszanhassanak. De ez az utolsó kísérlet se mozdítja tovább a szekeret. Az ember megint kicaplat hát a sárból, és szétekint. Bámulva látja, hogy az útonjáró két asszony voltaképpen nem is asszony, hanem barát – két fekete csuklyás, vándor barát. Az út szélén közelednek, ahol a gyepek keményén kerülhető a sár. A kámzsájuk fel van szíjazva térdig. Kezükből bot van, vagyis amint akkor mondták: istáp. Sarujukat a bal kezükben lógatják.

Az egyik barát ötvenes forma, szürke szakállú, vékony ember. A két szemöldöke között mély ránc. A hátán valami négyszögletes bőrtáska. A másik fiatal, legfeljebb húszéves, zömök, vállas és vastag nyakú, gondolkodó szemű.

– Szépen emlegeted az Istent! – szól a szekeresre az idősebbik barát. – Van is foganatja, látom.

A 2. kiinduló szöveghez a 08–14. feladat tartozik.

08. A kiinduló szöveg alapján fejezd be a mondatot!

A szekeres

- A káromkodva biztatta lovait, így megijedt, amikor meglátta az asszonyokat.
- B a nadrágját feltúrva, lábbelijét a szíján lógatva, mezítláb taposta a sarat.
- C az esőzéstől sáros úton asszonyokat látott közeledni.
- D segítségben bízva visszatekintett az úton.

09. Mit jelent a *barát* kifejezés az idézett szövegben?

- A énekmondó
- B szerzetes
- C cimbora
- D társ

10. Melyik állítás igaz a barátokkal kapcsolatban?

- A Mezítláb, vándorbottal ballagtak.
- B Köpenyszerű öltözetük csupa sár lett az úton.
- C Azonos testfelépítésűek, de különböző korúak voltak.
- D Komótosan közeledtek a szekeressel szembeni irányból.

11. Melyik állítás igaz a következő mondatról?

Felgyúrte hát a gatyája szárát, s belecappogott a sárba.

Ebben a mondatban többek között szerepel

- A két kötőszó és egy névelő.
- B két igekötős ige és egy kötőszó.
- C egy módosítószó és két kötőszó.
- D egy melléknévi igenév és két főnév.

12. Az alábbi szavak közül melyikben van képző?

- A keményén
- B szíjazva
- C szekeret
- D kezükben

13. Szinonimákkal átírtuk a dőlttel szedett bekezdés egyik mondatát. Írd le számmal, a bekezdésen belül hányadik mondatról van szó!

Ők aztán semmiképp sem húzhatják ki a bajból.

14. Nevezd meg, melyik Gárdonyi-regény játszódik a magyarországi török uralom idején!

3. kiinduló szöveg

Peter Wohlleben: A fák titkos élete (részlet)

Vajon elcsodálkoztatok már egyszer is azon, hogy a mamutfenyők Európában soha nem nőnek különösebben nagyra? Habár némelyik közülük elérte már a 150 évet is, egyikük magassága sem haladja meg a 150 métert. Őshazájukban, Észak-Amerika fenyőerdőiben játszva elérik ennek a magasságnak a kétszeresét is. Vajon miért nem sikerül ez itt is? Az idősebb európai mamutfenyők átmérője akár 2,5 métert is elérhet. Tehát nyilvánvaló, tudnak ők nőni, csak hogy energiájukat valahogy nem a helyes irányba összpontosítják.

Mindezekre valamiképpen a környezet lehet a magyarázat. A fákat fejedelmek és politikusok egzotikus trófeáiként gyakran városi parkokba ültették. Ami itt mindenekelőtt hiányzik, az az erdő, vagy pontosabban a rokonság. Az említett 150 évvel ők – a lehetséges több ezer éves élettartammal mérve – valójában gyerekek, akik távol hazájuktól, szüleik, rokonaik nélkül nőnek fel. Ismeretlen mezőkön egy szál magukban kell tengetniük az életüket. No, de mi van a többi fával a parkban? Nem alkotnak-e ők is valami erdőfélét? Nem válhatnak-e pótszülővé? Rendszerint ugyanabban az időben ültették őket, így aligha védelmezheték, segíthették a kis mamutfenyőket. Mindamellet ezek a fajok nagyon, de nagyon idegenek számukra. Mintha az emberi csecsemők nevelését egerekre, kengurukra, hosszúszárnyú bálnákra bízánk. Nedves és szélcsendes erdei klíma és olyan óvó-védelmező anya nélkül, aki szigorúan őrködne afelett, hogy ne növekedjenek túl gyorsan, nincs más, csak a magány. És mintha mindez nem lenne elég, a talaj a legtöbb esetben valószínűleg katasztrófa. A parkok a hosszas városias életforma miatt csupán kizsigerelt és keményre döngölt talajt biztosítanak.

A 3. kiinduló szöveghez a 15–21. feladat tartozik.

15. A szöveg alapján melyik kijelentés érvényes a mamutfenyőkre?

- A Akár több ezer évig is élhetnek.
- B Az európai fafajták anyáskodnak felettük.
- C Nem árt a fejlődésüknek az elszigetelt életmód.
- D Az őshazájukban nem nőnek különösen magasra.

16. Melyik összehasonlítás igaz? Fejezd be a mondatot!

A mamutfenyő

- A fejlődését a száraz klíma jobban segíti, mint a nedves környezet.
- B a telepített parkok talaját kevésbé kedveli, mint az erdei talajt.
- C Észak-Amerikában kétszer annyi évig él, mint Európában.
- D Európában kétszer magasabb növésű, mint Amerikában.

17. Melyik állítás helyes a mamutfenyő környezetével kapcsolatban?

- A Két világrészen is őshonos fenyőfajta.
- B Az elhasznált talaj ellenére is képes kiteljesedni.
- C Az uraknak köszönhetően honosodott meg Amerikában.
- D A saját fájával alkotott erdőben képes a legmagasabbra nőni.

18. A szöveg alapján mit jelent az, hogy a mamutfenyők Európában „árva” fák?

- A A parkokban számukra idegen fák közé ültetik őket.
- B Nagy távolságra helyezkednek el egymástól.
- C Csak magányosan érzik jól magukat.
- D Elhagyatott helyeken kelnek életre.

19. Válaszd ki az alábbi adatok közül azt, amelyik nem az európai mamutfenyőhöz kapcsolódik!

- A két és fél méter széles törzs
- B százötven éves életidő
- C tápanyagszegény talaj
- D erdőben élés

20. Válaszd ki az alábbi szavak közül a vegyes hangrendűt, és írd le szótagolva!

fenyőerdőiben, ugyanabban, trófeáiként, különösebben

21. Írd ki a szöveg aláhúzott mondatából az alany-állítmányi szó szerkezetet!

22–30. feladat

22. Milyen költői kép, trópus nem szerepel a következő Tóth Árpád-versrészletben?

*„Vak volt a hajnal, szennyes, szürke. Még
Üveges szemmel aludtak a boltok,
S lomhán söpörtek a vad kővidék
Felvert porában az álmos vicék,
Mint lassú dsinnek, rosszkedvű koboldok.”*

- A megszemélyesítés
- B alliteráció (betűrím)
- C hasonlat
- D ellentét

23. A magyar irodalom egyik legfurcsább párbeszéde két egymás nyelvét nem ismerő személy között hangzott el egy utazás során. Melyik műben olvashatunk erről?

- A Tóth Árpád: *Körúti hajnal*
- B Juhász Gyula: *Milyen volt...*
- C Kosztolányi Dezső: *A bolgár kalauz*
- D Krúdy Gyula: *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél*

24. Az alábbi felszólító módú igék közül melyik írásában vétettünk hibát? Az igét írd le helyesen!

fuss, tépd, mássz, old, játszd, egyél

25. Melyik magyar költőnk küldhette volna ezt az elektronikus levelet? Írd le a vezeték- és keresztnévét is!

*Sziasztok, műveletlen földön landoltam, vad kacsok gyűrűznek, s még engem is lehúznak, befednek. Valahogy föltápáskodom, hogy írjak Nektek. Kérlek Titeket, küldjétek a futárszolgálattal egy öltönyt, hogy ha a városba érek, akkor tudjak a barátnőmmel a bálba menni. Párizsban nincs ekkora elmaradottság, mint amit itt tapasztalok. Lesz ezzel a hellyel dolgom. Ma elfáradtam. Holnap folytatom új versekkel.
Mindenkít üdvözlök,
költőtök nyugatról.*

26. Melyik az igaz állítás?

- A Márai Sándor *Füves könyv* c. írása gyógynövényekről szól.
- B Karinthy Frigyes *Röhög az egész osztály* c. kötete paródiagyűjtemény.
- C Vörösmarty Mihály *Szózat* c. versében a hazaszeretet fontosságáról ír.
- D Mikszáth Kálmán *A néhai bárány* c. novellája tragikus szerelmi történet.

27. Melyik mondatnak van értelmes jelentése?

- A Örködj éberem, nehogy ismét elkóboroljanak a juhok!
- B Jól tennéd, ha megszívelnéd a tanácsomat!
- C Ez ismét egy végletes hiba volt a részedről.
- D Gondtalan vezetésért bírságolták meg.

28. Melyik korstílust, korszakot jellemeztük? Válaszolj egy szóval!

A középkort váltotta, Itáliából indult európai hódító útjára a XIV. században. Neve francia eredetű, újjászületést jelent. Magyarországra Mátyás király felesége, Beatrix királyné révén jutott el. Janus Pannonius és Balassi Bálint munkássága is e korszakot gazdagította.

29. Mi a felsorolt művek műfaja?

A walesi bárdok, Tengeri hántás, Tetemre hívás

30. Melyik híres József Attila-vers verselési formáját kölcsönzi Varró Dániel átírata?

*„Vagyok a vödör – szállj, dalom! –
ki szomjúság és fájdalom
alól
dalol.
Üres vagyok és hontalan,
szívembe únos-untalan
bebú
a bú.”*

- A** Születésnapomra
- B** Tiszta szívvel
- C** Ringató
- D** Mama

Vége a tesztnek

Felhasznált irodalom

Gárdonyi Géza: *Isten rabjai*. Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1974, 147–148.

Peter Wohlleben: *A fák titkos élete*. Park Kiadó, Budapest, 2016, 151–152.

Üvegházhatás

Elérhető: <https://profitline.hu/Vegre-ertem-lgy-mukodik-az-ueveghazhatas---abra-348969?abra=1>, [letöltve: 2021.7.20.]

A szövegeket módszertani okokból módosítottuk.